

Prikazi i osvrti

EKUMENSKJE NADE I TJESKUBE

Ratko Perić, *Ekumenske nade i tjeskobe*, Crkva na kamenu 31, Mostar 1993, 361 str.

U četvrtak 3. lipnja 1993. biskup mostarsko-duvanjski dr. Ratko Perić predstavio je u Splitu svoju novoizašlu knjigu *Ekumenske nade i tjeskobe*.

Imajući u vidu s jedne strane globalnu aktualnost ekumenskih nastojanja i s druge strane nedostatak literature o ekumenizmu na hrvatskom jeziku, te osjetljivost svakog govora o ekumenskim temama u ovoj našoj specifičnim nabojima ispunjenoj ratnoj situaciji, izlazak ove knjige svakako je događaj koji treba zabilježiti i koji zaslužuje našu pažnju.

Autor, Ratko Perić, rođen je - kako navodi "Bilješka o piscu" na kraju knjige - u Tuku kod Bjelovara, a osnovnu školu završio je u Rotimlji i Crnićima u istočnoj Hercegovini. Školovao se u Zagrebu (gimnazija i filozofski studij na Katoličkom bogoslovnom fakultetu), u Rimu (Papinsko sveučilište Urbaniana), djelovao kao župnik u Trebinju i kao profesor u sjemenišnoj gimnaziji u Dubrovniku, predavao ekumensku teologiju i istočno Bogoslovlje na Teologiji u Sarajevu i na KBF-u u Zagrebu, te vodio sustavni ekumenski seminar na Papinskom sveučilištu Gregoriana u Rimu. Dvanaest godina je bio rektor Papin-skog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu. Papa Ivan Pavao II. imenovao ga je mostarsko-duvanjskim biskupom koadjutorom, te je 14. rujna 1992. u Neumu zaređen za biskupa. Ova biografija pokazuje da se radi o kvalificiranom stručnjaku i istinskome revnorniku na polju ekumenizma.

U predgovoru knjizi, koji je sastavio dr. Tomo Vukšić, piše da će možda neki biti mišljenja, da je objavljivanje knjige na našim prostorima u sadašnjim prilikama neprikladno ako se ima u vidu

"nedostatak sugovornika s pravoslavne strane; zatim neshvatljivo držanje Srpske Pravoslavne Crkve u svezi s razaranjima hrvatskih katoličkih krajeva i s protjerivanjem stotina tisuća katolika i sljedbenika drugih vjera iz njihovih domova i krajeva; šutnja istoga pravoslavlja glede ubijanja, silovanja, razaranja sakralnih objekata, djelatna suradnja u iznošenju neistine na račun Katoličke Crkve među Hrvatima i njezinim dostojanstvenicima, naročito u inozemnim ekumenskim krugovima, itd." No, ipak pisac predgovora zaključuje: "Ako se, međutim, stvar promatra kroz prizmu Evandjelja i rassetog Krista, nijedan katolik, unatoč svemu zlu oko nas, nije oslobođen obveze svjedočenja svoga kršćanskog identiteta. To više što je sav ovaj zločin prije svega zločin protiv Boga koji su počinili stvarni nevjernici bez obzira kamo oni formalno pripadali" (str. 8-9).

Predgovor navodi još jedan vrlo karakterističan argument u prilog izlaženja ove knjige danas: "Uza sve to, pojava knjige u ovo vrijeme ima još jedno opravdanje. Naime, Katolička Crkva među Hrvatima nepravedno je oklevetana na raznim stranama po svijetu. Tužena je u najvažnijim ekumenskim institucijama, i mnogi vjeruju u to, da je oduvijek naglašeno protuekumenski raspoložena. Ova knjiga osobit je dokaz da to nikada nije bila istina" (str. 10).

Knjiga se većinom sastoji od već objavljenih ali za ovo izdanje doradenih i upotpunjenih radova o ekumenizmu, te također od nekoliko novih radova. Uz predgovor na početku i sažetak na talijanskom jeziku na kraju, knjiga je podijeljena u četiri glavna dijela: 1. *Članci*, 2. *Pregled(i)* 3. *Osvrti* i 4. *Dokumenti*.

Budući da u okviru ovoga osvrta nije moguće opširnije prikazati sadržaj knjige, zadovoljit ćemo se time da prikazemo njen tematski opseg i ukažemo samo na ono što se nama subjektivno čini najaktualnijim.

Šest je članaka u kojima autor obrađuje vrlo različite ekumenske teme (str. 11-145). U prvome članku o dijalogu između katolicizma i pravoslavlja (str. 11-34) pisac ne samo da donosi osnovna teoretska načela po kojima se treba događati dijalog između Katoličke i Pravoslavne crkve, nego daje i kronološki pregled priprema za dijalog na objema stranama, te prikazuje i navodi teme svih dosadašnjih značajnijih ekumenskih susreta između dviju Crkvi. Naročito je hvale vrijedno što je u zasebnoj cjelini obrađen dijalog između pravoslavnih i katolika kod nas, iz čega bivaju vidljive specifične poteškoće ekumenskog zblizavanja na našim prostorima.

Slijede članci o sakramentima u ekumenskom dijalogu: Krštenje (str. 35-62), Euharistija (str. 63-89), Sveti red (str. 91-104), zatim članci "Spasonosna dobra i punina spasenja" (str. 105-119) i "Temelji i granice 'Bogoštovnog zajedničenja' s pravoslavcima" (str. 121-145).

U drugome dijelu knjige nalazi se sedam pregleda: 1. pregled ekumenskih nastojanja pape Ivana Pavla II. (str. 147-185); 2. pregled svepravoslavnih pripremnih konferencija za sveopći sabor (str. 187-

196); 3. autorova razmišljanja uz III. Međufakultetski ekumenski simpozij (str. 197-203); 4. opis zbivanja uz IX. Međufakultetski ekumenski simpozij na Fruškoj gori (str. 205-210); 5. stavovi o zajedničkoj molitvi katolika i pravoslavaca (zajednička molitva kao uvjet jedinstva ili jedinstvo kao uvjet zajedničke molitve) (str. 211-221); 6. i 7. pregled odnose se na zbivanja u svezi molitvenih osmina (str. 223-225 i 227-228).

Treći dio knjige donosi pet *osvrta* : 1. osvrt na prijevode dekreta o ekumenizmu (str. 229-237); 2. polemički osvrt na članak pravoslavnog teologa Georgiosa Kapsanisa "Ujedinjenje crkava" (str. 239-247); 3. kritički osvrt na knjigu pokojnog dr. Jerka Barišića "Da budu jedno" (str. 249-253); 4. osvrt na četvrtu encikliku pape Ivana Pavla II. "Slavorum apostoli" iz 1985. (str. 255-263); 5. osvrt na stav teologa i episkopa Irineja Bulovića iz 1991. o pitanju "Filoque" (str. 265-267).

Četvrti dio knjige, *Dokumenti*, najprije nakon kratkih uvoda donosi prevedene tekstove triju temeljnih dokumenata katoličko-pravoslavnoga dijaloga (str. 269-311), tj. tekstove koje je usvojila Međunarodna mješovita komisija za teološki dijalog između Rimske Katoličke crkve i Pravoslavne crkve na II. plenarnom zasjedanju u Münchenu 1982. ("Otajstvo Crkve i Euharistije u svijetlu tajne Svetoga Trojstva"), na IV. plenarnom zasjedanju u Bariju 1987. ("Vjera, sakramenti i jedinstvo Crkve") i na V. plenarnom zasjedanju u Valamu (Finska) 1988. ("Sakrament reda u skramentalnom ustrojstvu Crkve s posebnim osvrtom na važnost apostolskog nasljedstva za posvećenje i jedinstvo naroda Božjega").

Nakon toga pisac donosi s francuskog prevedeni tekst *Izjave* spomenute Međunarodne mješovite komisije sastavljen na VI. plenarnom zasjedanju koji se odnosi na unijatizam i prozelitizam (str. 320-323), kojemu prethodi nešto opširniji prikaz predbacivanja i prigovora među Crkvama - globalno i kod nas - u svezi s tom problematikom (str. 313-320).

Slijedi zatim s engleskog prevedeni tekst "Poruke primasa pravoslavnih Crkava" (str. 326-332), koji su se u ožujku 1992. okupili na Fanaru u Carigradu povodom naglog raspada komunističkih imperija i popratnih zbivanja, prvenstveno povratka ukrajinskih, rumunjskih i drugih susjednih katolika, koji su u bivšim komunističkim sustavima bili silom pripojeni Pravoslavnoj crkvi. I ovome tekstu predhodi kraći uvod (str. 325-326).

Ovakav tematski opseg knjige jamči da ona može biti vrlo vrijedno i korisno "ekumensko pomagalo" teolozima i studentima teologije, ali i iscrpno vrelo informacija s ekumenskog područja svima zainteresiranima. Izdavanjem ove knjige pisac dr. Ratko Perić nedvojbeno je pružio značajan doprinos literaturi o ekumenizmu na hrvatskome jeziku.

Jure Zečević